

Prvič »na visoče goré«

Poskus planinske humoreske

✍ Borut Mencinger

Tistega poletja, še preden sem prestopil prag prvega razreda osnovne šole, sem se povzpel z mamo, v družbi samih odraslih, na Storžič – in to prav na vrh, 2132 metrov visoko, po zelo zahtevni poti skozi Žrelo. To je zavarovana plezalna pot, ki še danes nekaj velja med navadnimi hribolazci.

Kar slišim vas, kako navdušeno zatrjujete, da se je tu in takrat spočela moja ljubezen do gora, ali celo, da so me tu zastrupili z gorskim svetom, in to v taki meri, da nisem čisto zdrav, kot pravijo tisti, ki ne hodijo v gore, če se vsaj enkrat na teden ne mučim po strmih poteh. Nihče pa ne vpraša, kako sem se jaz počutil pri tem »zastrupljanju« z gorskim svetom.

Začetno utekanje

Pravzaprav sem bil skoraj vso pot iz Tržiča na vrh Storžiča in nazaj slabe volje: v tistih časih namreč še nihče ni imel avtomobila, zato tudi ni bilo treba gladke asfaltne ceste, kakršna je danes razpredena po Lomski dolini. Takrat smo najprej celo uro tolkli po trdem kamnitem kolovozu skozi Lom, kar me je neznansko dolgočasilo, zato sem neprestano spraševal: »Koliko še, koliko še?« Ko smo končno zagledali svoj cilj, ki se je neskončno visoko in daleč, na koncu doline, poganjal proti mrzlemu nebu, sem nemudoma uprizoril očitno premalo energičen upor, da ne grem več naprej – tedaj so vsi, z mojo mamo na čelu, planili po meni,

naj bom tiho in naj ne kvarim čudovitega in jasnega jutra. Zakrknil sem se vase in »mulasto« – to je bil njihov izraz – prehodil naslednjo uro do planinskega doma pod Storžičem. Ker sem bil še tešč kot takrat, kadar sem moral pred zdravniškim pregledom lulati v tisti stekleni kozarček, ki je bil tako neumno ozek, da sem zmerom malo udaril mimo, sem hitro pojedel vse, kar so postavili predme. Posebno sta mi ostali v spominu dve lepi gospe, ki sta mi podarili dva velikanska in še nekoliko topla krofa. Bila sta tako rahla, mehka in topla, da sem malo predolgo buljil, pa tudi žvečiti sem kar nehal.

»Lepo se obnašaj,« je grozeče siknil mamin glas za meno. Kaj je spet narobe, saj se še premaknil nisem, sem užaljeno pomislil.

Topel čaj, kruh, salama, sir in čudoviti krofi so me končno spravili v dobro voljo. Zanimivo, da nikogar ni skrbelo, kako bom hodil s tako polnim želodcem; sredi hrupnega govorje-

✉ Oton Naglost

nja sem celo ujel nekaj besed o plezanju, a se nisem pustil vznemirjati.

Tu moram nekaj pošteno povedati: ko smo krenili naprej, me silna ostenja, strme grape in navpični skalni stolpi niso prav nič prestrašili. Česa tako vznemirljivo velikega še nikoli nisem videl od blizu. Dokler se nisem nagledal, sem neprestano zijal v divje skalovje nad nami, da sem se spotikal in motovilil po grušču proti Žrelu.

Končno smo se ustavili pod največjo in skoraj navpično grapo – pod znamenitim Žrelom! Na začetku strme steze, ki z melišča – v redu, naučil sem se nove besede – prestopi v grapo, je neki dolgonogi gospod postal glasnejši in bolj važen. Mama mi je šepetaje pojasnila, da je to gorski vodnik, ki nas bo varno popeljal na vrh. Razporedil nas je v kratko kolono – z njim vred nas je bilo sedem – ter počasi in preudarno zakoračil po ozki in vijugavi stezi navkreber. Nekaj mi ni šlo v račun: čeprav je stopal počasi, je bilo dovolj hitro, da se je lahko pogosto ustavljal, nas vzpodbujal in opozarjal ter pomagal zgovornima gospema. Opazil sem, da sta vedno manj govorili, medtem ko je eden od treh gospodov vse več govoril. Stavil bi, kar hočete, da se mu je glas kar lepo tresel. Izpadel bi korajžnejši, če bi bil tiho.

Za moj okus so vsi odrasli hodili in plezali prepočasi. Zanimivo, spodaj, globoko v dolini, sem jih komaj dohajal in so me ves čas priganjali. Zdaj, tu zgoraj, v skalah naj se izkažejo!

Mama mi je začela hoditi po živcih, ker me je ves čas hotela držati za roko. Sploh ne vem zakaj, saj so vsi skupaj vedno počasneje lezli navzgor! Vodnik si je dal vse več opraviti okrog gospe s krofi: kazal ji je bližnje in oddaljene vrhove, pa kmetije na oni strani doline, tako da sem še jaz, ki sem jima bil najbližji, nekaj odnesel od te učne ure; o tem, kako se pravilno prime za skale in položi nogo, da čevlji ne spodleti, sem že vse vedel, gospa pa očitno nič, saj ji je vodnik nekaj časa pomagal pri skoraj vsakem koraku. Odvečni pouk na čelu kolone je tako zaviral pohod, da me je dohitel malo debelejši gospod, ki je že spodaj na melišču hropel in sopol kot parna lokomotiva. Vodnik je spredaj ravno pripel gospe na napeto bluzo belkasto kosmato rožico; pozneje so me poučili, da sem zdaj že toliko star, da bi moral

poznati planike! Zadaž so očitno postali nestrpni – ali kaj? – saj nas je dohitel celo gospod »hropevnik.« Nenadoma me je zgrabil za rit in me prestavil dva koraka naprej. Toliko, da ga nisem pahnil v Žrelo; globoko spodaj je zijalo na stežaj odprto prav zanj in njemu podobne. Zdelo se mi je sicer, da je hotel pomagati bolj moji mami kot meni, a mu je prehitro zakuhalo. Po maminem srditem pogledu in nekaj jeznih besedah o dedcih, ki jih nisem čisto dobro razumel, je gospod spet ostal zadaž v spodobni razdalji. Potem sem smel potegniti dva požirka čaja iz mamine termovke in hajd naprej proti vrhu.

Zdaj pa se začnejo »zajle«

Kmalu se je oglasil naš vodnik in svareče, lepo zapel po tržiško: »Družna, mau posluha: zej se pa začnejo zajle, gotov so še mau fajhtne od noči. Ne b' bvo naumno, če b' gospe, k mate bl' fine rokce, nataknilo rokovice. Usi skp pa merkejte, de se nau gdo podričnu. Če glih ke naute istočasno z dvema nogama na tleh, takat se morte z obema rokama držat za zajlo.«

»Že spet ta zajla. A na morš mau lepš govort. Tle mamo otroka, k bo čez en mesc šu v šolo – ti pa zajla, zajla, pa spet zajla!« je vodnika iz ozadja ogorčeno okregala gospa s krofi.

»Koko i pa prov, a jeklenica, kukr je zadne cajte moderno. Sej se na sliš svab, samo navadet se mo mogle,« je vodnik na hitro sestavil zagovor.

»Ja, sevede. Sej ne bo težko. Mormo vedet, de bo tamau toko govoru, kuker bo nas slišou,« je gospa odločno zaključila debato.

Moja mama mi je odobravajoče prišepnila, da je gospa po poklicu učiteljica in da jo je za vsak slučaj dobro spoznati, preden začnem hoditi v prvi razred. Mimogrede me je še poučila, da se tisti veliki žebliji, ki nosijo jeklenico, imenujejo klini.

Potem smo bolj ali manj glasno sopihali v strmino, vmes »obdelali« še kar precej jeklenic in klinov, dokler nas ni na vrhu Žrela pogrelo toplo sonce s kranjske strani Storžiča – kot so me poučili. Zraven so ponavljali eden za drugim: »Zdej smo pa s tahujšga ven.« Kot bi si dajali korajžo. Nadaljnji potek markacij je obetal še gromozanski vzpon po v nebo kipečem grebenu. Na moje vprašanje, ali je to vrh, so me

Pot skozi Žrelo

Marjan Salberger

vsi v en glas tolažili, da to sicer še ni, da pa je od tam naprej le še »firkle« ure do vrha.

Potegnil sem požirek obupno grenkega čaja in dobil pojasnilo, da »svadek« čaj ne odžeja.

»Groza, še celo v vrtcu so nam dali boljšega. Fuj, kakšna 'brlozga' mora biti šele črna kava, ki so jo iz termovk cukali ta stari.« Čeprav nisem prosil zanj, sem od nekom slišal pripombo: 'Taprav kofe pa ni za otroke.' Ko sem hotel samo povedati svoje mnenje o njihovih grenkih pijačah, sem dobil hladen tuš od mame, naj se lepo obnašam – kar je pomenilo, naj bom tiho. Še najpametnejši je bil naš gorski vodnik, ki je zavpil: »Gremo naprej!«

Ker sem se moral lepo obnašati, sem bil tiho, a sem upal, da se bodo po grebenu malo manj obirali, kot so se po jeklenicah v Žrelu. Največji dolgčas je, če moraš v vrsti čakati ta stare, pri tem pa hočejo, da se z obema rokama držiš za mrzle kline. Ampak to pa pazim, da od spodaj, od prijaznega sopihača, ne bi dobil še kakšnega pospeška.

Ko je greben naredil velikanski ovinek v levo, bi rekel, da bolj na našo, tržiško stran, smo končno zagledali vrh. Na njem se je kar trlo naroda. Ne vem, od kod so se vzeli, v Žrelu razen nas ni bilo nikogar. Pojasnili so mi, da jih s kranjske strani vedno pride veliko več. »Seveda, ko pa nimajo Žrela!« se mi je takoj posvetilo. Neverjetno, koliko jih zaradi enega

»žrelčka« pride z druge, lažje strani. Toliko jih je, da se kar prerivamo na vrhu. Ta stari imajo super izraz za to, ki pa ga niti zašepetati ne upam: »Toliko jih je, kot bi jih nakleu.«

Za konec pa še medved

Učiteljica je iz »plehnate« škatle izvlekla vpisno knjigo in nas vse po vrsti vpisala vanjo. Morda je to storila zato, ker je mislila, da ima najlepšo pisavo, ali pa, da se ne bi videlo, kdo od nas ne zna pisati. Če je ciljala name, je bila v zmoti: z imenom se že znam podpisati, priimek

pa je še malo predolg zame, saj še v šolo ne hodim.

Potem naš vodnik oznani, da se bomo vračali čez Škarjev rob, in pokaže navzdol po nemarno dolgem grebenu, ki v obliki velikanskega loka zavija proti levi in se spušča v dolino, kjer slutim našo ljubo, drago koč. Vem pa tudi, da ji pravijo kar dom, ker je tako velika. Takole od zgoraj me ni bilo prav nič strah Škarjevega roba, le preveč se že vleče in noge me bolijo, najbolj prsti v čevljih. Glede mojih čevljev mama vsakemu potoži, če jo le hoče poslušati, da mi noga tako hitro raste, da mi sproti ne more kupovati novih čevljev. Ne ve pa, da jih najbolj zdelam na fuzbalu za staro šolo.

Ko bi vi vedeli, kako sem že lačen, pa nobeden nima čisto nič za pod zob. O tistih krofih lahko samo sanjam. Ali jih niso kupili, ker so bili predragi, kot je zinila moja varčna mama, ali pa so jih kar med hojo skrivaj pojedli, kot sem sumil tistega debeluha, ki mi je »pomagal« v strmino – zagotavljam vam, da prvič in zadnjič, to bom odslej že pazil. Zdaj mi je šele jasno, zakaj je občasno tako hropel in sopel – seveda, s polnimi usti se med hojo težko diha. To pa še jaz vem!

Končno smo se privlekli do Doma pod Storžičem. Mama me je takoj popravila, naj lepše govorim.

V domu me niso nič vprašali, če bom kaj jedel, dobil sem enolončnico, kruh in čaj. Ko je vse to po kratkem postopku padlo vame, sem se malo naslonil na mamino naročje. Komaj sem zadremal – mama je smeje pripomnila, da sem spal eno uro – že so vpili, da moramo naprej, da bomo še pred nočjo v Tržiču.

Čeprav je vsakega nekaj žulilo in bolelo, so ta stari tako hiteli, da sem jih komaj dohajal. Šele ko smo že v mraku prišli do Slaparske vasi, so malo upočasnili korak in spet postali zgovornejši. Čutil sem, da nekaj skrivajo, in ko nisem

odnehal z vprašanji, so le izdabili, da so predvčerajšnjim pod Rekarjem domačini kar dvakrat videli medveda. »Pa kaj potem,« sem se navdušeno zarežal, »zdaj je lahko že na vrh Kokovnice!«

»In kaj bi ti, reva mejhna, naredu, če b srečou medveda?« me je hotel osramotiti debeluh.

»Hja,« sem jezno pihnil proti sitnežu, »a kaj? Palco bi mu porinu v gobec pa rukzak bi mu vrgel čez oči, poj bi pa zlezu na drevo in poklicou lovce! Tle pa GRS nima kej delat,« sem še grdo pogledal našega vodnika, zaradi katerega so me tako bolele noge. ●

Storžič iz zraka

Stane Klemenc

